VÄLJAVÕTE

Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni istungi protokoll nr 183

Eesti, videosild Reede, 23. oktoober 2026

Algus 9.00, lõpp 10.13

Juhataja: Kadri Tali (esimees)
Protokollija: Roosmarii Kukk (konsultant)
Võtsid osa:
Komisjoni liikmed: Arvo Aller, Vladimir Arhipov, Lea Danilson-Järg, Aivar Sõerd, Tarmo Tamm, Urve Tiidus, Luisa Värk

Komisjoni ametnikud: Teele Vares (nõunik-sekretariaadijuhataja), Teele Taklaja (nõunik), Getter Kristen Treumuth (nõunik)
Puudusid: Enn Eesmaa, Rain Epler, Tiit Maran, Anti Poolamets, Maido Ruusmann ja Kristo Enn Vaga
Kutsutud: regionaal- ja põllumajandusminister Hendrik Johannes Terras ning Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi biomajanduse asekantsler Madis Pärtel, Riigikantselei EL sekretariaadi nõunik Karin Zereen (2. päevakorrapunkt); Kliimaministeeriumi energeetika ja maavarade asekantsler Jaanus Uiga, energeetikaosakonna energiavõrkude ekspert Thérèse Liis Kilk ning välissuhete osakonna nõunik Brett Bartholomew Sooniste, Riigikantselei EL sekretariaadi nõunik Ingel Pilviste (3. päevakorrapunkt); siseminister Igor Taro, siseministri nõunik Katarina Budrik, Siseministeeriumi EL ja välissuhete osakonna juhataja Eva Puusepp ning sama osakonna nõunik ja Siseministeeriumi elanikkonnakaitse nõunik (4. päevakorrapunkt); Justiits- ja Digiministeeriumi tsiviilõiguse talituse juhataja Marget Pae ja sama osakonna talituse nõunik Ewa-Maria Vainult, Rahandusministeeriumi maksu- ja tollipoliitika osakonna peaspetsialist Elo Madiste, Riigikantselei EL sekretariaadi nõunik Age Inkinen (5. päevakorrapunkt); Riigikogu Kantselei avalike suhete osakonna pressinõunik Merilin Kruuse (2.–5. päevakorrapunkt)

Päevakord:

4. Seisukoha andmine: Nõukogu otsus, millega antakse Euroopa Komisjonile luba osaleda Euroopa Liidu nimel Ühinenud Rahvaste Organisatsioonis peetavatel läbirääkimistel rahvusvahelise lepingu üle, mis käsitleb isikute kaitset katastroofide korral - COM(2026) 401

4. Seisukoha andmine: Nõukogu otsus, millega antakse Euroopa Komisjonile luba osaleda Euroopa Liidu nimel Ühinenud Rahvaste Organisatsioonis peetavatel läbirääkimistel rahvusvahelise lepingu üle, mis käsitleb isikute kaitset katastroofide korral - COM(2026) 401

Igor Taro andis ülevaate Euroopa Liidu Nõukogu otsusest, millega antakse Euroopa

Komisjonile luba osaleda Euroopa Liidu nimel Ühinenud Rahvaste Organisatsioonis peetavatel läbirääkimistel rahvusvahelise lepingu üle, mis käsitleb isikute kaitset katastroofide korral - COM(2026) 401. Siseminister sõnas, et tegu on menetluse esimese etapiga ning kui läbirääkimised osutuvad edukaks peab Euroopa Komisjon lepingu allkirjastamiseks taotlema liikmesriikidelt uue volituse. Euroopa Liidu osalemine läbirääkimistel aitab tagada tulevase konventsiooni kooskõla Euroopa Liidu elanikkonnakaitse ja humanitaarabi raamistikuga ning toetada kiiret ja tõhusat abi. Eesti toetab Euroopa Komisjoni volitamist ning rahvusvahelise koostöö tugevdamist elanikkonnakaitse ja kriisivalmiduse valdkonnas, arvestades katastroofide üha piiriülesemat mõju. Kavandatav lepe ei tohi luua Eestile täiendavaid kohustuslikke abiandmise kohustusi väljaspool Euroopa Liitu ega dubleerida Euroopa Liidu ja NATO toimivaid koostöömehhanisme, vaid uus raamistik peab olemasolevaid süsteeme täiendama. Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti arutati esmaspäeval riigikaitsekomisjonis, kus neid täiendati komisjoni otsuse kohaselt.

Vladimir Arhipov andis ülevaate riigikaitsekomisjoni arvamusest ning märkis, et riigikaitsekomisjon täiendas Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti punktiga 1.3. Komisjoni otsus oli konsensuslik.

Urve Tiidus küsis, kas ühtekuuluvusfondist riiklike ohtude ennetamiseks ette nähtud rahastus on seotud käesoleva päevakorrapunktiga ning kas Eestil oleks võimalik neid vahendeid kasutada.
Igor Taro vastas, et antud küsimus ei haaku käesoleva päevakorrapunkti teemaga, sest hetkel otsustatakse, kas võimaldada Euroopa Komisjonile volitus liikmesriikide nimel läbirääkimistesse asuda.

Arvo Aller küsis, tõukuvalt riigikaitsekomisjoni täiendusest, kuidas hakkaks kavandatava ÜRO raamistiku alusel tehniliselt toimuma katastroofiabi osutamine, sealhulgas mittesõbralikele riikidele ning kas abi antakse riigi otsepalve või ÜRO vahenduse alusel.
Igor Taro vastas, et läbirääkimiste eesmärk on kokku leppida üldine rahvusvaheline raamistik, mis täiendaks Euroopa Liidus juba toimivaid elanikkonnakaitse mehhanisme. Riigikaitsekomisjonis tõstatatud küsimust ilmestavad kaks erinevat juhtumit. Haiti maavärina ajal ei suutnud riik toimiva võimu puudumise tõttu abipalvet esitada, kuigi abi oli hädavajalik. Seevastu kasutas Venemaa 2014. aastal humanitaarabi ettekäändena Donbassi saadetud humanitaarabikolonne oma tegevuse varjamiseks Ukraina territooriumil. Seetõttu lähtub riigikaitsekomisjoniga täiendus eelkõige Venemaa, mitte Haiti näitest.
Kadri Tali sõnas, et on oluline, et katastroofiolukordades jääks otsustusõigus liikmesriikidele endile.

Urve Tiidus sõnas oma eelneva küsimuse kohta täpsustavalt, et Vabariigi Valitsuse seisukohtade seletuskirjas nõutakse kooskõla Euroopa Liidu muude tegevuspõhimõtetega ning ühtekuuluvuspoliitika seos tuleneb sellest, et Euroopa Liidu poliitikavaldkondade kaudu rahastatakse ka ennetust ja vastupidavust.
Igor Taro lisas, et Urve Tiiduse kirjeldatu võtab kokku Euroopa Komisjoni läbirääkimispositsiooni vältida tegevuste dubleerimist, tagada ÜRO raamistiku kooskõla Euroopa Liidus kokkulepituga ning hoiduda täiendavate kohustuste loomisest.

Kadri Tali tegi ettepaneku toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti ning lisada seisukoht 1.3 kooskõlas riigikaitsekomisjoni arvamusega:

1.3 Eesti peab oluliseks, et katastroofide korral saab abi osutada vaid ise abipalve esitanud riikidele.

Otsustati:
4.1. Toetada Vabariigi Valitsuse seisukohti ning lisada seisukoht 1.3 kooskõlas riigikaitsekomisjoni arvamusega:
1.3 Eesti peab oluliseks, et katastroofide korral saab abi osutada vaid ise abipalve esitanud riikidele. (konsensus: Arvo Aller, Vladimir Arhipov, Lea Danilson-Järg, Aivar Sõerd, Kadri Tali, Tarmo Tamm, Urve Tiidus, Toomas Uibo, Luisa Värk).

(…)

(allkirjastatud digitaalselt)
Kadri Tali
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Roosmarii Kukk
protokollija

Roosmarii Kukk
Väljavõte õige
Euroopa Liidu asjade komisjoni konsultant